KADEROPLEIDING PSYCHOGERIATRIE

Opleidingsplan 2023-2025

Colofon

Tekst

: GERION, Amsterdam UMC, locatie VUmc

Versie opleidingsplan : 2023
Documentnaam : Opleidingsplan Kaderopleiding Psychogeriatrie
Datum : Januari 2023

© GERION Nascholing/ Amsterdam UMC, locatie VUmc, Amsterdam

Niets in deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Kaderopleidingen in de ouderengeneeskunde	4
Het vakgebied: Psychogeriatrie	6
Het doel en de doelgroep van de kaderopleiding Psychogeriatrie	7
Een competentiegerichte kaderopleiding	8
De inhoud en structuur van de kaderopleiding Psychogeriatrie	10
Toetsing, beoordeling en portfolio	13
Aanmelden en praktische informatie	16
BIJLAGE Competentieprofiel kaderarts Psychogeriatrie	19

INLEIDING

Het werkveld van de specialist ouderengeneeskunde verandert continu: er is een verschuiving gaande van intra- naar extramuraal, steeds meer organisaties kiezen voor interprofessionele samenwerking binnen de medische zorg en de mate van complexe problematiek neemt toe. Met deze veranderingen verandert de rol van de specialist ouderengeneeskunde en verandert de vraag naar kennis en kunde van een kaderarts psychogeriatrie. Reden voor Gerion om het opleidingsplan voor de Kaderopleiding Psychogeriatrie te herzien.

Een betere aansluiting van de kaderopleiding PG op de huidige 3-jarige opleiding tot specialist ouderengeneeskunde, meer aandacht voor persoonlijkheidsproblematiek en polyfarmacie, meer ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en in het bijzonder medisch leiderschap, meer ruimte voor casuïstiekbesprekingen en meer focus op het ontwikkelen van vaardigheden naast het vergaren van kennis. Ervoor zorgen dat de kaderarts psychogeriatrie kan optreden als expert binnen het werkveld, met name ook waar richtlijnen geen antwoorden meer bieden; daar waar de kennis van de 'gewone' specialist ouderengeneeskunde ophoudt, kan de kaderarts PG in consult worden gevraagd. Al deze punten hebben wij meegenomen in dit herziene opleidingsplan. Qua inhoud en aanbod gaat deze opleiding verder waar de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde is gestopt.

Met dit plan geven wij inzicht in wat er aan bod komt tijdens deze opleiding en op welke manier. Vragen als: Wat wordt er geleerd tijdens deze opleiding? Op welke manier is de opleiding opgezet? Welke inzet wordt er van de deelnemers verwacht, komen uitgebreid aan bod op de volgende pagina's. Wij hopen dan ook dat dit opleidingsplan zal fungeren zoals ons voor ogen staat. Maar zoals een kaderarts nooit is uitgeleerd, houden ook wij ons voor opmerkingen en commentaar ten allen tijden aanbevolen.

drs. Maaike Bierstekers
Coördinator medische nascholing GERION
Januari 2023

KADEROPLEIDINGEN IN DE OUDERENGENEESKUNDE

Kaderopleidingen gaan dieper in op deelgebieden van het specialisme ouderengeneeskunde. Het vertrekpunt is het eindniveau van de vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde (SO) en na succesvol voltooien van een kaderopleiding is de kaderarts expert op het betreffende aandachtsgebied.

Momenteel bestaan er vijf kaderopleidingen voor specialisten ouderengeneeskunde. De kaderopleidingen Psychogeriatrie en Geriatrische Revalidatie worden georganiseerd door Amsterdam UMC (afdeling ouderengeneeskunde, sectie GERION) en de kaderopleiding Palliatieve Zorg door Amsterdam UMC (afdeling huisartsgeneeskunde samen met afdeling ouderengeneeskunde, sectie GERION). SOON (Samenwerkende Opleidingen Ouderengeneeskunde Nederland) organiseert de kaderopleiding Opleiden voor opleiders; de kaderopleiding Ouderengeneeskunde in de eerste lijn wordt verzorgd door het LUMC.

De kaderarts

De kaderarts beschikt over competenties op het betreffende aandachtsgebied, die uitstijgen boven het eindniveau van de beroepsopleiding tot SO. De kaderarts is bij uitstek de **expert** bij wie collega SO's te rade gaan bij complexe problematiek. Extramuraal is de kaderarts **consulent** voor huisartsen en medisch specialisten en stelt zich actief op bij het delen en vergroten van kennis vanuit diens aandachtsgebied. De kaderarts toont **leiderschap** door intra- en extramuraal zelf het voortouw te nemen bij het implementeren van nieuwe ontwikkelingen op diens vakgebied. De kaderarts kan bijdragen aan richtlijnontwikkelingen, wetenschappelijk onderzoek of treedt op als docent aan artsen in opleiding tot SO of huisarts.

Kaderopleiding in het kort?

- Duur 1,5 jaar
- 10 blokken van 2 cursusdagen in een conferentiecentrum
- Vaste groepsbegeleiders
- Maximaal 26 deelnemers
- Gastdocenten met hoogwaardige kennis en laatste inzichten
- Praktijkgericht: werken met casuïstiek van de deelnemers
- Veel ruimte voor persoonlijke ontwikkeling
- Vergroten leiderschapskwaliteiten
- Ontwikkelen van vaardigheden als consulent en docent
- Bevorderen wetenschappelijke competenties
- Mentorgroepen met vaste mentoren

Registratie

Na succesvolle voltooiing van de kaderopleiding kan de specialist ouderengeneeskunde zich laten inschrijven in het register van kaderartsen bij Verenso.

GERION

GERION is een sectie van de afdeling ouderengeneeskunde van het Amsterdam UMC, locatie VUmc. GERION wil bijdragen aan de kwaliteit van zorg voor kwetsbare ouderen en mensen met chronische gezondheidsproblemen door het aanbieden van hoogwaardige scholing aan WO en HBO opgeleide professionals.

GERION is in 1989 opgericht als eerste opleidingsinstituut ter wereld voor de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde. Destijds onder de naam Verpleeghuisartsopleiding/VU en als onderdeel van de vakgroep Huisarts- en Verpleeghuisgeneeskunde van de Vrije Universiteit. Thans is GERION onderdeel van de vakgroep Oudergeneeskunde van het Amsterdam UMC.
Vanaf 1998 organiseert GERION naast de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde ook nascholingscursussen. Deze zijn vooral bestemd voor artsen en psychologen werkzaam in de ouderenzorg, maar ook voor andere beroepsgroepen zoals paramedici en verpleegkundigen wordt nascholing aangeboden.

In het scholingsaanbod integreert GERION innovatie, praktijkgerichtheid en het leren leren.

Innovatie

Het scholingsaanbod concentreert zich op de kerntaken van de professional: de (medische) zorg aan kwetsbare ouderen en chronisch zieken. GERION heeft door haar academische inbedding binnen het Amsterdam UMC toegang tot actueel wetenschappelijk onderzoek. De kaderopleiding maakt gebruik van gastdocenten die expert zijn op hun vakgebied, vanuit diverse universiteiten en kenniscentra.

Praktijkgerichtheid

De beroepspraktijk van de psychogeriatrie is in alle gevallen het referentiekader waaraan opleidingsactiviteiten worden ontleend.

Leren leren

Het uitgangspunt in alle opleidingen en de cursussen is: hoe kunnen we de deelnemer leren om zijn of haar competenties up-to-date te houden of uit te breiden. Een opleiding, cursus of kaderopleiding volgen bij GERION betekent actieve betrokkenheid en ambitie van de deelnemer.

HET VAKGEBIED: PSYCHOGERIATRIE

Psychogeriatrie, wat verstaan we daaronder

In Nederland spreken we van psychogeriatrie (cognitieve stoornissen en hun gevolgen) en de gerontopsychiatrie (functioneel psychiatrische stoornissen op oudere leeftijd). Daar waar het verpleeghuis al jarenlang zorg biedt aan cliënten met cognitieve stoornissen, zien we dat in toenemende mate mensen worden opgevangen die op oudere leeftijd niet meer zelfstandig kunnen wonen ten gevolge van langer bestaande psychiatrische problematiek. Ook wordt een aanzienlijk aantal cliënten met heftig probleemgedrag op basis van cognitieve stoornissen opgevangen binnen WLZ-voorzieningen. Daarnaast gaan zorgorganisaties vanwege de dubbele vergrijzing en het politieke klimaat samenwerkingsverbanden aan in de eerste lijn, waar de huisarts en thuiszorgorganisaties een belangrijke rol spelen.

De kaderopleiding psychogeriatrie besteedt om die reden veel aandacht aan complexe cognitieve stoornissen en de gevolgen daarvan, als ook aan problematiek voortkomend uit psychiatrische functiestoornissen binnen en buiten de muren van het verpleeghuis.

HET DOEL EN DE DOELGROEP VAN DE KADEROPLEIDING PSYCHOGERIATRIE

Doelgroep

De kaderopleiding richt zich op specialisten ouderengeneeskunde, die werkzaam zijn op het terrein van de psychogeriatrie en de gerontopsychiatrie, zowel in de intra- als extramurale ouderenzorg. Tevens kan de opleiding van belang zijn voor andere geïnteresseerde artsen die werkzaam zijn in de ouderenzorg.

Doel

Het doel van de kaderopleiding psychogeriatrie is het vergroten van de deskundigheid op het gebied van de psychogeriatrische zorg en bekwaamheid in het optreden als expert en kartrekker. Door het volgen van de kaderopleiding vergroot de deelnemer zijn of haar kennis op het gebied van de psychogeriatrie, (geronto)psychiatrie en daarmee samenhangende onderwerpen zoals bijvoorbeeld probleemgedrag, persoonlijkheidsproblematiek, polyfarmacie of systeemproblematiek.

De kaderarts als expert

De kaderarts psychogeriatrie heeft zodanige expertise en competenties op het terrein van de psychogeriatrie en aangrenzende gebieden dat binnen de eigen organisatie en binnen de regio zowel in de directe patiëntenzorg als in de organisatie van de zorg overstijgend gedacht en gehandeld kan worden.

De kaderarts als consulent

Als consulent is de kaderarts in staat collega specialisten ouderengeneeskunde, medisch specialisten en huisartsen te ondersteunen door gerichte adviezen te geven bij vragen rond complexe problematiek bij cognitief kwetsbare ouderen als ook rond de organisatie van diagnostiek en zorg op het gebied van de psychogeriatrie. Dit kan zowel door de patiënt zelf in consult te zien, in een multidisciplinair overleg als op basis van een mondeling overleg met de consultatievrager.

De kaderarts als medisch leider

De kaderarts psychogeriatrie heeft een wetenschappelijke onderbouwde visie aangaande de psychogeriatrie en is in staat anderen in deze visie mee te nemen en projecten succesvol te implementeren binnen en buiten de organisatie. Hij/zij is gesprekspartner voor de raad van bestuur en netwerkorganisaties bij onderwerpen aangaande de psychogeriatrie.

Het competentieprofiel van de kaderarts psychogeriatrie (bijlage 1) geeft een volledige beschrijving van het vakgebied en de taken en verantwoordelijkheden van de kaderarts naast diegene die voortkomen uit het competentieprofiel van de specialist ouderengeneeskunde (website; www.verenso.nl VERENSO_Competentieprofiel2019.pdf).

EEN COMPETENTIEGERICHTE KADEROPLEIDING

Waarom een competentiegerichte kaderopleiding?

Competenties zijn essentieel om effectief te kunnen handelen in de beroepssituatie. Een competentie bestaat uit een combinatie van kennis, inzicht, vaardigheden, motivatie, houding en persoonskenmerken.

Het competentieprofiel van de kaderarts psychogeriatrie is een beknopte en volledige beschrijving van het vakgebied (bijlage 1). Het is het fundament van de kaderopleiding en vormt het referentiekader bij de toetsing en beoordeling van de deelnemer. Het profiel is opgedeeld in zeven competentiegebieden:

1. Medisch handelen
2. Communicatie
3. Samenwerking
4. Kennis en wetenschap
5. Maatschappelijk handelen
6. Organisatie
7. Professionaliteit

Voor deze indeling is gebruik gemaakt van het CanMeds model[1], dat ook wordt gebruikt in de medische vervolgopleidingen. Om de kaderopleiding te laten aansluiten bij de vervolgopleidingen is de opzet hiervan ook competentiegericht.

De tweede reden om te kiezen voor competentiegericht leren is om het onderwijs zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de werkervaring en al aanwezige competenties van iedere deelnemer.

Uitgangspunten competentiegerichte kaderopleiding

De competentiegerichte uitgangspunten van de kaderopleiding zijn

Leren op de werkplek staat centraal

Het opleidingstraject bestaat uit leren op de werkplek en cursorisch onderwijs. Het leren op de werkplek staat centraal. Het cursorisch onderwijs is aanvullend op en ondersteunend voor het leren in de praktijk. Gedurende de kaderopleiding zijn de deelnemers werkzaam in het veld van de psychogeriatrie en/of gerontopsychiatrie zowel intra- als extramuraal. Het werkveld is de krachtigste leeromgeving. De ervaringen die de deelnemers hier opdoen leiden tot de ontwikkeling van de competenties. Dit wordt gestimuleerd door middel van praktijkopdrachten. Ervaringen en casuïstiek uit de praktijk sturen het cursorisch onderwijs.

[1] CanMEDS is een in Canada ontwikkeld model welke door diverse opleidingen en kwaliteits-registers in de zorg wordt gebruikt. De focus van het CanMEDS-model is gericht op verbetering van de zorg voor de patiënt door naast de betreffende medische expertise onderscheid te maken in 'rollen' waar de medisch beoefenaar mee te maken krijgt bij de beroepsuitoefening. Deze rollen zijn: communicatie, samenwerking, kennis en wetenschap, maatschappelijk handelen, organisatie en professionaliteit. Voor meer informatie, zie de website van de Royal College of Physicians ans Surgeons of Canada: www.rcpsc.medical.org

Verantwoordelijkheid voor het leerproces

Het leren en de sturing hiervan is de verantwoordelijkheid van de deelnemer. Competenties ontwikkelen zich niet zomaar, hiervoor onderneemt de deelnemer gerichte actie. Bijvoorbeeld door het uitvoeren van de praktijkopdrachten. Wanneer en hoe de deelnemer deze acties onderneemt is zijn eigen verantwoordelijkheid. Hierbij ondersteunt en faciliteert de kaderopleiding.

Competentiegericht toetsen en beoordelen

Toetsing (selectief en educatief) is een belangrijk middel om het leerproces te stimuleren en te sturen. Het primaire doel van toetsing is het geven van feedback aan de deelnemer over diens functioneren om het te kunnen verbeteren.

Bij een *beoordeling* wordt gekeken of de voortgang van de competentieontwikkeling van de deelnemer voldoende is. In de kaderopleiding gebeurt dit tweemaal, na het vijfde blok en aan het eind van de opleiding.

DE INHOUD EN STRUCTUUR VAN DE KADEROPLEIDING PSYCHOGERIATRIE

Thema's

De kaderopleiding is opgebouwd rondom een aantal centrale thema's, deze staan hieronder opgesomd. Ieder thema staat voor een kenmerkende beroepssituatie van de psychogeriatrie, dit zijn specifieke situaties die kenmerkend zijn voor het vak.

A. Dementie en ouderenpsychiatrie

De nieuwste ontwikkelingen op het gebied van dementie komen aan bod. Aangezien complex probleemgedrag vaak veroorzaakt wordt doordat zowel de dementie als psychiatrische aspecten een rol spelen, is er aandacht voor dementie én persoonlijkheidsproblematiek, stemmingsproblematiek, autisme, verstandelijke beperking en/of verslavingsproblematiek.

Psychofarmaca en polyfarmacie komen hierbij uitgebreid aan bod. Wat voor te schrijven als de richtlijnen niet meer voldoen en/of in strijd zijn met elkaar? Welke off labels opties zijn er en hoe ga je hiermee om?

Een ander onderdeel dat aan bod komt is de Wet van Zorg en Dwang en de rol van de kaderarts in dit geheel.

B. Complex probleemgedrag

Zoals bekend wordt complex probleemgedrag veroorzaakt door verschillende elkaar beïnvloedende factoren op biologisch, psychologisch, sociaal of organisatorisch vlak. Hoe houd je regie bij ingewikkelde gedragsproblematiek en hoe stuur je hierbij een team succesvol aan. Hoe te handelen als verschillende richtlijnen elkaar tegenspreken en/of niet van toepassing zijn. Methodieken met betrekking tot psychosociale behandeling en begeleiding komen aan bod, naast ook medicamenteuze opties.

C. Kennisoverdracht en wetenschappelijk onderzoek

Vaardigheden met betrekking tot het verrichten van consultaties en het verzorgen van onderwijs, het kritisch beoordelen en interpreteren van literatuur en wetenschappelijk onderzoek en de vertaling daarvan naar de praktijk worden vergroot.

D. Visie, leiderschap en organisatie in de psychogeriatrie

Het ontwikkelen van een visie rondom psychogeriatrie en hoe deze visie in de praktijk te brengen staat centraal in de kaderopleiding. Hoe zet ik mijn visie om in een projectplan? Hoe neem ik anderen mee in dit plan? De implementatie fase is de belangrijkste, maar ook moeilijkste fase tijdens een project. Tijdens de kaderopleiding wordt er aandacht besteed aan strategisch management, verandermanagement, persoonlijk leiderschap en strategie implementatie.

Structuur van de opleiding

De opleiding bestaat uit een praktijkgedeelte en 20 cursusdagen, verspreid over anderhalf jaar. Deze dagen worden georganiseerd als 10 tweedaagse bijeenkomsten, die telkens plaats vinden op een donderdag en vrijdag.

Praktijkgedeelte

Het leren op de werkplek staat centraal in de opleiding. Daarom is het voor deelnemers verplicht om tijdens de opleiding werkzaam te zijn in vakgebied van de psychogeriatrie voor minimaal 12 uur per week, bij voorkeur zowel in de intra- als extramurale setting. De ervaringen die worden opgedaan op de werkplek en casuïstiek sturen het leren tijdens het cursorisch onderwijs.

De deelnemers organiseren een praktijkobservatie op een andere plek dan de eigen werksetting (afhankelijk van de eigen behoefte en doelen), schrijven een consultverslag, doen een kwaliteitsproject en een consultatie bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE).

Indien gewenst kunnen deelnemers met de groepsbegeleiders of tijdens mentorbijeenkomsten sparren over op welke manier zij deze praktijkopdrachten uitvoeren.

Het cursorisch onderwijs

Ter voorbereiding op de onderwijsprogramma's van het cursorisch onderwijs wordt basis en verdiepende literatuur aangeboden. Tevens kan gevraagd worden om een voorbereidingsopdracht te maken en/of casuïstiek uit de eigen praktijk mee te nemen naar het onderwijs.

Een deel van de onderwijsprogramma's wordt verzorgd door de groepsbegeleiders; voor de overige programma's worden gastdocenten uitgenodigd die allen expert zijn op het betreffende onderwerp. Tijdens de bijeenkomsten wordt ruimte geboden voor het delen van ervaringen vanuit praktijk en het stellen van vragen. De deelnemers zullen ook zelf kennis delen door het houden van een presentatie over een inhoudelijk onderwerp. Onderdeel van het cursorisch onderwijs is de Journal Club waar het vergroten van wetenschappelijke kennis en interpreteren van literatuur centraal staat.

Mentorgroep

Tijdens de kaderopleiding wordt iedere deelnemer begeleid door een mentor. De deelnemer wordt ingedeeld in een mentorgroep. De groep bestaat uit circa zes deelnemers. De mentorgroep heeft drie functies:

1. Leerprocesondersteuning: Het reflecteren op het eigen leerproces om zo vaardig te worden in het zelfstandig leren staat hierbij centraal. Dit gebeurt o.m. door het schrijven van reflectieverslagen. De mentor stimuleert het leerproces en ondersteunt de deelnemer in zijn leerproces.
2. Leernetwerk: bij de indeling van de mentorgroepen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met geografische verdeling en diversiteit binnen een groep. Door een heterogene groep samen te stellen is er uitwisseling mogelijk aangaande diverse geografische verschillen op het gebied van de psychogeriatrie.

3. Intervisie: De methode die gehanteerd wordt bij de uitwisseling van kennis en ervaring is intervisie. Reflectie op het eigen functioneren is een voorwaarde voor persoonlijke groei en ontwikkeling. Van de kaderarts psychogeriatrie wordt na afloop van de opleiding verwacht deel te blijven nemen aan intervisie ten behoeve van herregistratie.

Tijdsinvestering opleiding

De tijdsinvestering van de opleiding komt neer op 200 uur onderwijstijd en circa 200-300 uur voorbereiding voor de onderwijsblokken (literatuur en praktijkopdrachten).

TOETSING, BEOORDELING EN PORTFOLIO

Toetsing: educatief en selectief

Binnen de kaderopleiding ligt de nadruk op reflecteren, groeien en de ontwikkeling van de deelnemer. Om deze groei te bevorderen wordt er binnen de opleiding gebruik gemaakt van *educatieve toetsen*. Door middel van feedback op deze toetsen worden deelnemers gestimuleerd om te reflecteren op hun leerproces en krijgen zij handvatten aangeboden om hun eigen ontwikkeling te sturen. Aan deze toetsen hangt geen normering (voldoende/onvoldoende): de feedback is kwalitatief.

Om de kaderopleiding succesvol af te ronden is het van belang dat de deelnemer laat zien dat hij/zij voldoende competent is om de rol van expert, consulent en medisch leider op het gebied van de psychogeriatrie te vervullen. Om te bepalen of een deelnemer hieraan voldoet, zijn er een aantal *selectieve toetsen*. Om de kaderopleiding succesvol af te ronden dienen deze selectieve toetsen met een voldoende te worden afgerond. Een selectieve toets kan één keer worden herkanst.

In tabel 1 Toetsing van de competenties is terug te lezen welke competenties van de kaderarts psychogeriatrie terugkomen in de diverse toetsen.

Van elke educatieve en selectieve toets is een beschrijving beschikbaar, waarin staat waaruit de toets precies bestaat en, bij een selectieve toets, welke beoordelingscriteria gehanteerd worden.

Beoordeling

Tijdens de kaderopleiding vindt er tweemaal een beoordeling plaats; na het vijfde blok en aan het eind van de opleiding. Een zelfevaluatie is onderdeel van deze beoordeling.
Bij de beoordeling na het vijfde blok wordt gekeken of de voortgang van de competentieontwikkeling van de deelnemer voldoende is en of de deelnemer op schema ligt qua leerproces. Als een deelnemer niet op schema ligt, wordt er samen met de groepsbegeleiders een plan opgesteld hoe de deelnemer de achterstand kan inhalen en wat hiervoor nodig is. De deelnemer blijft hierbij zelf verantwoordelijk voor het leerproces
Bij de beoordeling aan het eind van de opleiding wordt gekeken of een deelnemer vaardigheden en competenties behorende bij een kaderarts psychogeriatrie voldoende beheerst. De selectieve toetsen dienen hierbij als input voor deze beoordelingen.

De competenties van de kaderarts psychogeriatrie worden door middel van verschillende toetsen gemeten:

Selectieve toetsen:

1. *Consultverslag*

   Een systematische casusbeschrijving van een consult (bij voorkeur) in de eerste lijn.

2. *Kwaliteitsproject*

   De toets is een beoordeling van een planmatige kwaliteitsverbetering binnen de psychogeriatrie waarbij de deelnemer ervaring als projectleider opdoet.

3. *Beschrijving consultatie bij het CCE*

   Een systematische beschrijving van het CCE consult met aandacht voor reflectie op de eigen leerervaring.

4. *Mentorbeoordeling*

   De mentor geeft een beoordeling over het reflectief vermogen van de cursist en de ontwikkeling van zijn/haar leerproces. Deze vindt tweemaal plaats en is onderdeel van de beoordeling. Na het vijfde en na het negende blok.

Educatieve toetsen:

1. *Praktijkobservatie*

   De deelnemer maakt een reflectief verslag over het bezoek aan een werksetting anders dan die hij/zij kent.

2. *360° feedback*

   Voor de toets 360° feedback geven meerdere beoordelaars die samenwerken met de deelnemer, feedback op het functioneren van de deelnemer in de praktijk. Door de verschillende percepties van de beoordelaars te combineren, wordt een breder beeld verkregen van het functioneren van de deelnemer.

3. *Het verzorgen van een educatieve presentatie*

   Door de deelnemer wordt tijdens de opleiding een educatieve presentatie aangaande niet-medicamenteuze en psychosociale interventies binnen de psychogeriatrie gegeven.

4. *Journal club*

   Het aandragen en kritische bespreken van een wetenschappelijk artikel en het voorzitten van de bespreking hiervan tijdens een journal club bijeenkomst. Het maken van een CAT (Critical Appraised Topic) is een mogelijkheid voor de deelnemers die hier ervaring in willen opdoen.

	Consultbeschrijving	Mentorbeoordeling	Journal club/CAT	CCE consultatie	360° feedback	Kwaliteitsproject	Praktijkobservatie	Presentatie
Medisch handelen	✓			✓			✓	✓
Communicatie				✓				
Samenwerking	✓			✓	✓	✓		
Kennis en wetenschap	✓		✓					✓
Maatschappelijk handelen				✓				
Organisatie					✓	✓	✓	
Professionaliteit		✓			✓		✓	✓

Tabel 1 toetsing van de competenties

Portfolio

Het (digitale) portfolio wordt gebruikt in het kader van de begeleiding van het leerproces van de deelnemer. De deelnemer is eigenaar van zijn/haar portfolio.

- Het portfolio is een hulpmiddel om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de deelnemer tot kaderarts en daar richting aan te geven. De toets uitkomsten worden bewaard in het portfolio, evenals de opdrachten en ander relevant materiaal.
- De deelnemer deelt de uitkomsten van de educatieve toetsen (wel/niet gedaan) en selectieve toetsen (gehaald/niet gehaald) met het instituut. De deelnemer schrijft aan de hand van zijn/haar portfolio een zelfevaluatie tijdens de beoordelingsmomenten; ook deze wordt met de groepsbegeleiders gedeeld. Aan de hand van de beoordelingen en educatieve en selectieve toetsen geven de groepsbegeleiders een advies aan de coördinator van de kaderopleiding over het wel/niet behalen van het certificaat.

Certificering en accreditatie

Om het certificaat te behalen dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- het tijdens de kaderopleiding 16 uur per week in de praktijk werkzaam te zijn, waarvan minimaal 12 uur in de psychogeriatrie;
- het bijwonen van tenminste 18 van de 20 onderwijsdagen;
- een voldoende eindbeoordeling.

In sommige gevallen zal verlenging van de opleiding mogelijk zijn, bijvoorbeeld bij zwangerschap of ziekte. Een verzoek tot verlenging dient schriftelijk met omschrijving van de redenen gedaan te worden bij de groepsbegeleiders. Besluiten hierover worden genomen door de coördinator medische nascholing GERION.

Voor het volgen van de kaderopleiding psychogeriatrie wordt na elke tweedaagse bijeenkomst accreditatie verleend aan de specialisten ouderengeneeskunde door Verenso.

AANMELDEN EN PRAKTISCHE INFORMATIE

Aanmelden

Om te kunnen deelnemen aan de kaderopleiding meldt u zich aan bij GERION. Het aanmeldingsformulier kunt u downloaden via de website van GERION: www.gerion.nl.

Voor deelname aan de opleiding en aanmelding gelden de volgende aanmeldingscriteria:

- De kandidaat heeft als specialist ouderengeneeskunde op moment van aanmelding minimaal 1872 uur werkervaring in de psychogeriatrie; hetgeen neerkomt op een minimum van 12 uur per week voor een duur van 3 jaar of een hoger aantal uur per week gedurende een kortere periode.
- Er wordt verwacht dat de kandidaat tijdens de gehele kaderopleiding werkzaam is in een actieve functie binnen het vakgebied van de psychogeriatrie voor minimaal 12 uur per week met daarbij ruimte voor intra- en extramurale activiteiten.
- Er wordt verwacht dat de kandidaat op een overstijgend niveau bezig is in de psychogeriatrie of ambities hiervoor heeft in de nabije toekomst. Voorbeelden van werken op overstijgend niveau zijn deelname in regionaal netwerk, consultatiefunctie over complexe psychogeriatrie problematiek naar 1e en/of 2e lijn, landelijke projectgroepen, etc.
- Het kennis- en vaardigheden niveau van de kandidaat sluit aan bij het huidige competentieprofiel van de specialist ouderengeneeskunde (zie www.verenso.nl VERENSO_Competentieprofiel2019.pdf).

Met alle kandidaten die zich aanmelden wordt een online kennismakingsgesprek gepland over de inhoud van de kaderopleiding en de verwachtingen die de kandidaat heeft ten aanzien van de kaderopleiding. Uit het gesprek komt een advies naar voren aangaande deelname aan de opleiding. Als advies kan worden gegeven:

- Deelname aan kaderopleiding wordt aangeraden;
- Deelname aan kaderopleiding wordt op dit moment afgeraden. Deelnemer krijgt hierbij alternatieven aangeboden passende bij verwachtingen van de deelnemer op dat moment en/of adviezen hoe aan kennis- en vaardigheden niveau gewerkt kan worden.

Wanneer het aantal mensen dat de opleiding wil volgen het aantal beschikbare plaatsen overschrijdt, dan zal loting plaatsvinden. Bij deze loting worden alle kandidaten meegenomen die na een kennismakingsgesprek willen deelnemen aan de kaderopleiding. Hierin wordt het gegeven advies niet meegewogen. Tegen de uitkomst van deze loting is geen beroep mogelijk.

De algemene voorwaarden en annuleringsvoorwaarden zijn van toepassing op deze kaderopleiding. U kunt deze vinden op www.gerion.nl

U dient het aanmeldformulier volledig ingevuld met de motivatiebrief per e-mail te sturen naar GERION gerion@amsterdamumc.nl. U ontvangt een ontvangstbevestiging.

Aanmeldingen dienen voor 1 mei 2023 binnen te zijn.

Data

Blok 1	21 en 22 september 2023
Blok 2	16 en 17 november 2023
Blok 3	18 en 19 januari 2024
Blok 4	7 en 8 maart 2024
Blok 5	18 en 19 april 2024
Blok 6	6 en 7 juni 2024
Blok 7	26 en 27 september 2024
Blok 8	21 en 22 november 2024
Blok 9	23 en 24 januari 2025
Blok 10	13 en 14 maart 2025

Locatie

Conferentiehotel Kontakt der Kontinenten
Amersfoortsestraat 20
3769 AS Soesterberg
tel: 0346 – 351 755
www.kontaktderkontinenten.nl

Kosten

De kosten voor de opleiding bedragen € 11.500,- De kosten voor het verblijf in het hotel, koffie/thee/lunch/diner en cursusmateriaal, zijn hierin inbegrepen.

Informatie

Bij GERION is de coördinator medische nascholing verantwoordelijk voor de voorwaardelijke kant, de dagelijkse leiding en de voortgang van de kaderopleiding. U kunt bij haar terecht voor vragen over de financiën.

Petra Borsje en Meike Smits zijn werkzaam als groepsbegeleiders voor de kaderopleiding. Petra Borsje is sinds september 2016 verbonden aan de Kaderopleiding Psychogeriatrie als groepsbegeleider. Zij werkt sinds 2003 als specialist ouderengeneeskunde, en rondde zelf in 2006 de Kaderopleiding Psychogeriatrie af. Als specialist ouderengeneeskunde is zij op dit moment vooral extramuraal in de eerste lijn werkzaam, als zelfstandige vanuit haar eigen praktijk, en participeert zij in de regionale huisartsenzorggroep als adviseur/consulent. Daarnaast is zij consulent voor het CCE. Zij heeft ook ruime intramurale ervaring, onder andere op het gebied van jonge mensen met dementie. In 2019 is zij gepromoveerd op een onderzoek naar het beloop van probleemgedrag en mantelzorgbelasting bij mensen met dementie in de huisartsenpraktijk.

Meike is sinds 1999 specialist ouderengeneeskunde en in dienst bij Anna Ouderenzorg in Geldrop. In 2023 zal ze starten als groepsbegeleider aan de kaderopleiding psychogeriatrie, die ze zelf in 2020 heeft afgerond. Haar werkveld heeft zich de afgelopen jaren grotendeels verplaatst van intramuraal naar het werken in de eerste lijn

met en voor huisartsen. Binnen haar organisatie is zij WZD-functionaris en kartrekker bij (regionale) ontwikkelingen in de psychogeriatrie. Vanaf 2008 is Meike consulent voor het CCE en wordt ze ingezet bij casuïstiek met ernstig en aanhoudend probleemgedrag in de ouderenzorg en verstandelijk gehandicaptenzorg. Daarnaast heeft zij ervaring als individueel coach.

De groepsbegeleiders bewaken de actualiteit en kwaliteit van de opleiding. Zij zijn bij alle onderdelen van het cursorische deel van de opleiding aanwezig en verzorgen ook een deel van de onderwijsprogramma's. Bij hen kunt u terecht voor vragen over de inhoud en de vorm van het onderwijs binnen de kaderopleiding.

De logistieke organisatie wordt verzorgd door het secretariaat van GERION, mw. Karin van den Boogaard. Voor praktische zaken kunt u bij haar terecht.

Bovengenoemde personen zijn bereikbaar via de onderstaande contactgegevens
GERION
Postbus 7057
1007 MB Amsterdam
e-mail: k.vandenboogaard@amsterdamumc.nl

BIJLAGE 1 COMPETENTIEPROFIEL KADERARTS PSYCHOGERIATRIE

Dit competentieprofiel is een volledige beschrijving van het vakgebied van de kaderarts psychogeriatrie. Het profiel bestaat uit een beschrijving van de doelstelling van het vakgebied, van het werkterrein van de kaderarts psychogeriatrie en uit zeven competentiegebieden. Voor de indeling in zeven gebieden is gebruik gemaakt van het CanMeds model. Deze structuur sluit aan bij het werkveld van de medisch specialist en wordt toegepast in alle medische (vervolg-)opleidingen in Nederland.

Het competentieprofiel kaderarts psychogeriatrie is een specifieke aanvulling op het competentieprofiel van de specialist ouderengeneeskunde. Alle basis competenties zoals die in het profiel van de specialist ouderengeneeskunde (website; www.verenso.nl VERENSO_Competentieprofiel2019.pdf) beschreven staan, zijn van toepassing voor een kaderarts psychogeriatrie. Het competentieprofiel kaderarts psychogeriatrie geeft aan welke extra competenties in de vorm van kennis, vaardigheden en attitude een kaderarts psychogeriatrie in zijn arsenaal heeft bovenop de competenties van een specialist ouderengeneeskunde.

Werkterrein en doelgroep

Het competentieprofiel van de kaderarts psychogeriatrie is een dynamisch profiel: dat veranderingen in werkterrein en/of werkzaamheden van kaderartsen leiden tot aanpassing van dit profiel.

De kaderarts psychogeriatrie werkt intramuraal in het verpleeghuis of extramuraal in de eerste lijn. De kaderarts is bij uitstek geschikt om op gespecialiseerde afdelingen te werken, zoals bijvoorbeeld een D-ZEP, een afdeling voor jonge mensen met dementie, Korsakov, Huntington of gerontopsychiatrie. Andere functies en werkzaamheden, waarbij de kaderarts psychogeriatrie als expert kan optreden zijn WZD-functionaris, de crisisdienst voor mensen met dementie in de thuissituatie, het verrichten van wilsbekwaamheidsbeoordelingen en het opstellen van medische verklaringen in het kader van RM/IBS.

Gezien de politiek maatschappelijke ontwikkelingen wordt van de kaderarts psychogeriatrie verwacht positie in te nemen door de samenwerking met partners in de eerste lijn te bevorderen zoals door het verrichten van consultaties (bv. diagnostiek van dementie) en deelname aan MDO's. Ook is het vervullen van een consulentschap voor het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) een manier om bij te dragen aan het bevorderen van de kwaliteit van de psychogeriatrische zorg.

1. Medisch handelen

De kaderarts psychogeriatrie is een medisch expert op het gebied van de psychogeriatrie. Zijn medisch handelen is gericht op het verlenen van medische zorg – op een gespecialiseerd niveau- aan psychogeriatrische patiënten.

1.1 De specialist ouderengeneeskunde bezit adequate kennis en vaardigheid naar de stand van het vakgebied. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties

- Kent de epidemiologie, etiologie, pathogenese en pathofysiologie van complex minder frequent voorkomende neurocognitieve en gerontopsychiatrische aandoeningen.
- Bezit de kennis aangaande de verschillende mogelijkheden tot niet-medicamenteuze interventies.
- Is op de hoogte van de Wet Zorg en Dwang en de actuele ontwikkelingen binnen deze wet, weet deze wet in de praktijk toe te passen en is daarmee bij uitstek geschikt als WZD-functionaris.
- Heeft kennis aangaande palliatieve sedatie bij refractaire symptomen bij probleemgedrag bij dementie.

1.2 De specialist ouderengeneeskunde past het diagnostisch, therapeutisch en preventief arsenaal van het vakgebied adequaat, op evidence based en ethisch verantwoorde gronden toe. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Is in staat zeer ernstig en complex probleemgedrag multidisciplinair en methodisch te analyseren en behandelen.
- Bezit de kennis van meerdere richtlijnen bij het voorschrijven van psychofarmaca en kan terugvallen op praktijkervaring bij het buiten de richtlijnen om voorschrijven van psychofarmaca.
- Weet wanneer, onder welke voorwaarden en op welke wijze palliatieve sedatie bij refractaire symptomen bij probleemgedrag bij dementie toe te passen.
- Verricht wilsbekwaamheidsbeoordelingen en kan een (adviserende) rol spelen in het kader van euthanasie bij dementie.

2. Communicatie

Handelen gericht op het realiseren en onderhouden van een effectieve behandelrelatie met de psychogeriatrische patiënt en met diens naasten.

2.1 De specialist ouderengeneeskunde bespreekt medische informatie goed met patiënten en familie of naasten. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Geeft de cliënt en/of diens systeem relevante en begrijpelijk informatie aangaande diagnostiek, behandeling en prognose van complexe neurocognitieve en gerontopsychiatrische aandoeningen en de gevolgen ervan.
- Bespreekt op heldere wijze de juridische kaders met betrekking tot behandeling en opname van cliënten met verminderde wilsbekwaamheid (o.a. WGBO, Wzd, WvGGZ en wet m.b.t. onder curatelestelling, bewindvoering en mentorschap) met de cliënt en diens systeem.

3. Samenwerking

Handelen gericht op het optimaliseren van de behandeling en begeleiding van de psychogeriatrische patiënt door zowel deelname aan een structureel overleg tussen de betrokkenen bij de zorg van de patiënt, als het verlenen van interprofessionele consultaties. De kaderarts psychogeriatrie werkt niet alleen samen met professionals en bestuurders binnen de eigen organisatie, maar vervult ook een belangrijke rol als consulent naar professionals en teams buiten de eigen werksetting.

3.1 De specialist ouderengeneeskunde overlegt doelmatig met andere professionals. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Is in staat op empathische en professionele wijze te verbinden, af te stemmen en tot afspraken te komen bij complexe problematiek in het kader van de psychogeriatrie, zoals omgang met zeer ernstig probleemgedrag, palliatieve sedatie, diagnostiek en prognose van neurocognitieve en gerontopsychiatrische aandoeningen juridische kaders of problemen in de interactie met familieleden.

3.2 De specialist ouderengeneeskunde levert op effectieve wijze interprofessionele consultaties. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Verricht de interprofessionele consultaties aangaande de complexe, psychogeriatrische problematiek binnen en buiten de eigen werksetting.

3.3 De specialist ouderengeneeskunde draagt bij aan effectieve interprofessionele samenwerking en ketenzorg. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Draagt bij aan effectieve interprofessionele samenwerking en ketenzorg op het terrein van de psychogeriatrie.
- Is in staat aan te sluiten zowel bij professionals in het primaire proces als op managementniveau.

4. Kennis en Wetenschap

De kaderarts psychogeriatrie past de meest actuele wetenschappelijke inzichten toe op de specifieke context van de patiënt. Hij gaat adequaat om met situaties waarin er weinig wetenschappelijk kennis is en draagt bij aan de ontwikkeling van wetenschappelijke kennis. Ook blijft hij zich ontwikkelen in een door hem zelf onderhouden leercyclus.

4.1 De specialist ouderengeneeskunde beschouwt medische informatie kritisch. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Bezit de kennis om op verantwoorde wijze en gemotiveerd af te wijken van richtlijn of aanbevelingen op het terrein van psychogeriatrie en gerontopsychiatrie en zet onderbouwd alternatieven in; in het bijzonder ook wanneer het gaat om de behandeling met psychofarmaca

4.2 De specialist ouderengeneeskunde bevordert de verbreding van en ontwikkelt de wetenschappelijke vakkennis. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Draagt bij aan de ontwikkeling van het wetenschappelijk domein ouderengeneeskunde op het gebied van de psychogeriatrie door zelf onderzoeks- of kwaliteitsprojecten op te zetten dan wel deel te nemen aan projecten opgezet door anderen.
- Draagt bij aan de ontwikkeling van het wetenschappelijk domein ouderengeneeskunde op het gebied van de psychogeriatrie door het verzamelen en aanleveren van relevante data.
- Draagt bij aan ontwikkeling van richtlijnen, behandelprotocollen, zorgprogramma’s, preventieprogramma’s, kwaliteitsborging en (wetenschappelijke) publicaties op het gebied van de psychogeriatrie.
- Participeert in netwerken en overlegstructuren op het gebied van de psychogeriatrie voor de verspreiding en verbinding van kennis.

4.3 De specialist ouderengeneeskunde bevordert de deskundigheid van studenten, aios, andere professionals, patiënten en betrokkenen bij de gezondheidszorg. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties :

- Signaleert (kennis)lacunes in thema’s aangaande de psychogeriatrie en draagt zorg voor adequate oplossingen.
- Bevordert de deskundigheid van professionals op het gebied van de psychogeriatrie door het geven van voorlichting en het verzorgen van onderwijs en opleiding.

5. Maatschappelijk handelen

De kaderarts psychogeriatrie treedt op als ambassadeur van de psychogeriatrie in het bijzonder. Hij is maatschappelijk betrokken en draagt bij aan de uitvoering of aanpassing van de ontwikkelingen op het gebied van de psychogeriatrie door leiderschap te tonen binnen en buiten de organisatie. Hij signaleert en communiceert vanuit de praktijk over maatschappelijk relevante thema's in het zorgaanbod van de doelgroep en legt transparant verantwoording af.

5.1 De specialist ouderengeneeskunde kent en herkent de determinanten van ziekte. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Herkent de determinanten van minder frequent voorkomende neurocognitieve en gerontopsychiatrische aandoeningen, relevant en voorwaardelijk voor uitvoeren van eigen werk.

5.2 De specialist ouderengeneeskunde bevordert de gezondheid van patiënten en de gemeenschap als geheel. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Kent de relevante actuele maatschappelijke thema's op het gebied van de psychogeriatrie en handelt hiernaar.
- Is actief in maatschappelijke discussies over ontwikkelingen op het gebied van de psychogeriatrie.
- Draagt bij aan ontwikkeling, verandering en realisatie van preventie en passend zorgaanbod binnen de psychogeriatrie.
- Treedt op als ambassadeur van de psychogeriatrie.

6. Organisatie

Handelen gericht op de organisatie, ketens en netwerken waarbinnen de kaderarts werkzaam is. De kaderarts psychogeriatrie toont leiderschap in het vernieuwen en innoveren ter continue verbetering van de medische zorg op het gebied van de psychogeriatrie.

6.1 De specialist ouderengeneeskunde werkt effectief en doelmatig binnen een gezondheidszorgorganisatie, ketens en netwerken. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Toont leiderschap en initiatief bij het verbeteren van de kwaliteit van de psychogeriatrische zorg binnen de eigen gezondheidszorgorganisatie en de regionale keten van de ouderenzorg.
- Werkt planmatig en anticiperend aan kwaliteitsverbetering binnen de eigen gezondheidszorgorganisatie en in de regionale keten van de ouderenzorg.
- Adviseert vanuit visie en verantwoordelijkheid, constructief, (on-)gevraagd het management, netwerken, ketens, beleidsmakers, bestuurders en financiers om optimale patiëntenzorg op het gebied van de psychogeriatrie te realiseren.

7. Professionaliteit

Handelen gericht op onderhouden en verder ontwikkelen van de eigen competenties als kaderarts psychogeriatrie.

7.1 De specialist ouderengeneeskunde kent de grenzen van de eigen competentie en handelt daarbinnen. De kaderarts psychogeriatrie onderscheidt zich door de volgende specifieke competenties:

- Is zich bewust van eigen waarden en normen en weet zich te verhouden tot die van andere professionals, cliënten of familie.
- Stelt zich toetsbaar op, reflecteert op het eigen handelen (medisch, ethisch en communicatief), beschikt over coachende vaardigheden en volgt intervisie.